דברי הכל היא. וכן בחול וכן בשבת דקתני במתני' לא קאי אריש מלא לערב הפסח והא דקאמר דברי הכל היא היינו כלומר דמלינו למימר דברי הכל לפלוגתא דהך ברייתא דקיימינן עלה אבל איכא שני ברייתות דמייתי בסמוך דפליגי בהדיא בשבת דערב פסח ומהגהו ולאי איכא למיפשט דלאו דברי הכל היא:

כאילו חל בשני בשבת. אין צריך לפרש דדוקא נקט שני דהוא יומא קמא דמיקלע ביה אריבעה עשר דאד בשבתא לא חזי לאריביסר דלא בד"ו פסח דהא ע"כ לרבא דמוקי לה בשני בשבת דעלמא לא הוי שני בשבת דוקא דהא לא בערב הפסח מיירי הוא הדין לאביי אם לא יהיה דוקא אין לחוש ורש"י שהקשה דעל פי הראייה היו מקדשין אין נראה לר"י דאע"ג דהיו מקדשין על פי הראייה היו מזהרין אלא יבאו תרי שני בהדי הדדי דאמרינן בהדיא פרק קמא דראש השנה (דף כ.) מאיימין על העדים על החדש שנראה בזמנו לומר שלא יאו והא דאמרי' בשילהי אלו קשרים (שבת דף קיג.) חלבי שבת קריבים ביום הכפורים אלמא בהדי הדדי מינהו מוקי לה בהחליל (סוכה דף נד:) כאחרים דאמרי אין בין עצרת לעצרת אלא ד' ימים בלבד:

אלא לרבא קשיא. תימה לרבה בר עולא נמי תיקשי לדברי' לרבי עקיבא מוספין קודמין לבזיכין ולפי מה שהבריתא כאביי לרבי עקיבא תמיד נשחט בשש ומתלה וא"כ בזיכין קודמין למוספין ותיקן רשב"א לרבה בר עולא לא קאי ר"ע אלא אריש דקתני תמיד כל השנה קרב בהלכתו משמע ל"ש חול ולא שבת ועלה פליג ר"ע ואמר דשבת דעלמא בערב הפסח והייו ממש כרבה בר עולא אי יתבן כרבא:

העולה עולה ראשונה. תימה דבזבחים פ' כל המדיר (דף פט.) מפקינן מקרא אחרינא דתנן המתידין קודמין למוספין שנאמר מלבד עולת הבקר אשר לעולת התמיד ולינא למימר דהתם אינטריך לגבור שאין להן תמידין ומוספין אלא כדי אחד מהם דהא קתני התם דם חטאת קודם לדם עולה ודומיא דזה הוי תמידין ומוספין ולינא למימר נמי דאינטריך קרא תגינא לעכב דבהתכלת (מנחות דף מט:) אמרינן בהדיא דלינא עיכובא וי"ל דהתם אינטריך למוספין דלא קדמי והכא לנדרים ונדבות ולריבי דשמא מוספין ממירי שהן קרבן גבור אי שמא נדרים ונדבות ממירי ארגיליס ומנויים יותר מי נמי קרא דהכא להקדמת הקטרה דבהקטרה כתיב וערך עליה העולה וקרא דכל התדיר להקדמת שחיטה דתעשו את אלה בעשיית הדם כתיב והא דפריך בהתכלת (שם) גבי הא דתנן המתידין אין מעכבין את המוספין וקאמר הכי דמי אילימא דאית ליה ולקדם והתניא מנין שלא יהא דבר כו' ומייתי הא דרבא ולא מייתי קרא דתלבד משום דלשון שלא יהא דבר קודם משמע טפי עיכוב (להכין אחייב טפי מן המשנה אי נמי למימרא דאפי' בהקטרה לא תגן בכל התדיר תמיד של שחר קודם אך קשה דאמאי אינטריך העולה ומלבד תיפוק לי' דתמיד קודם למוספין דבתמיד כתיב בנקר ובמוספין כתיב ביום דמשמע בעילומו של יום ולמאי דאמרי' בהתכלת דלינא עיכובא בהקדמה לתמיד אתי שפיר הא דאמרינן נרים עירובין (דף כ.) שלמים ששחטן קודם פתיחת דלתות ההיכל פסולים שנאמר ושחטו פתח אהל מועד בזמן שהן פתוחין ולא בזמן שהן נעולין דמעטם ששחטן קודם תמיד של שחר לא הוו פסולין והא דתני בתוספתא דמכילתין (פ"ד) כל הקדשים שהקריבן קודם תמיד של שחר או שעיכבן אחר תמיד של בין הערבים פסולין שאין לך קודם לתמיד של שחר אלא קטורת ואין לך שמתעכב אחר תמיד של בין הערבים כו' האי פסולין היינו מדרבנן (ועיין תוס' עירובין כ'. ד"ה שלמים ותוס' יומא כט. ד"ה אלא ע"ש היטב שכתבו להדיא אבל לשון התוספתא משמע דאפי' זרק הדם בדיעבד ועשה כל מצות אפ"ה פסולין דקתני שהקריבו ולא קתני ששחטן ואי מדרבנן אמאי פסולין וכו'):

יאומר

אי לא חיישינן ניעבדיה בשש ומחצה קא סבר מוספין קודמין לבזיכין עביד להו למוספין בשש ובזיכין בשבע ועביד ליה לתמיד בשבע ומחצה מתקיף לה רבה בר עולא מידי כסידרו בחול כך סידרו בשבת בערב הפסח דברי ר' ישמעאל קתני כך סידרו בשבת סתמא קתני אלא אמר רבה בר עולא הכי קתני כסידרו בחול דעלמא כך סידרו בשבת דעלמא דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח דעלמא כך סידרו בשבת דעלמא ומתני' דקתני בין בחול בין בשבת דברי הכל היא במאי קמיפלגי בגזרת נדבות ונדרים קמיפלגי ר' ישמעאל סבר גזרינן שבת אטו חול ור' עקיבא סבר לא גזרינן אי לא גזרינן ניעבדיה בו' ומחצה קסבר מוספין קודמין לבזיכין מוספין בשש ובזיכין בז' ועביד ליה לתמיד בז' ומחצה מיתיבי תמיד כל השנה כולה קרב כהלכתו נשחט בשמונה ומחצה וקרב בט' ומחצה ובערב הפסח נשחט בז' ומחצה וקרב בח' ומחצה חל להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח בשלמא לאביי ניחא אלא לרבא קשיא אמר לך רבא לא תימא כחל בשני בשבת אלא אימא כשני בשבת דעלמא מיתיבי חל להיות בשבת כסידרו כל השנה כולה דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו בערב הפסח דעלמא בשלמא לרבא ניחא אלא לאביי קשיא אמר לך אביי לא תימא כסידרו כל השנה אלא אימא כסידרו כל השנים כולן דברי ר' ישמעאל ר"ע אומר כסידרו ערב הפסח שחל להיות בערב שבת [6]תנו רבנן מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר תלמוד לומר [7]ועדך עליה העולה מאי תלמודא [8]אמר רבא [9]העולה עולה ראשונה ומנין שאין דבר קרב אחר תמיד של בין הערבים ת"ל [10]והקטיר עליה חלבי השלמים מאי תלמודא אמר אביי עליה שלמים ולא על חבירתה שלמים מתקיף לה רבא אימא שלמים הוא דלא נקריב הא עולות נקריב אלא אמר רבא השלמים עליה השלם כל הקרבנות כולן ת"ר תמיד קודם לפסח פסח קודם לקטרת קטרת קודמת לנרות

יאוחר

מי לא חיישינן ניעבדיה בשש ומחצה. דהא הפסחים מרובין ובשבת לא בעי לאיחוריה משום נדרים ונדבות: **קסבר מוספין קודמין לבזיכין.** ועל כרחך בזיכין בשבע ואינן פנויין בה: **בעלמא.** כל ימות החול בשמונה ומחצה: **כך סידרו.** בשבתות של כל השנה ואף על גב דליכא נדרים ונדבות מייתינן לקרב נדרים דחול דילמא אתו למסרך ולמיעבד בחול ממי בשבע ומיפסלי נדרים ונדבות של אמריו: **ר"ע אומר.** כל שבתות השנה הוא נשחט בשבע ומתלה כסידרו ערב הפסח דלא גזרינן משום חול: **דברי הכל היא.** דר' ישמעאל ורבי עקיבא לא אירי בערב פסח כלל וכמתניתין סבירא להו דין בחול דין בשבת: **ניעבדיה בשש ומחצה.** דהא זריזין מקדימין למצות: **קסבר מוספין קודמין לבזיכין** גרסינן: **כחל להיום בשני בשבת.** ערב הפסח שהתמיד נשחט בשבע ומתלה: **בשני בשבת.** חד מימות החול נקט. ואית דאמרי יומא קמא דשבתא דמזי לארביסר נקט ומד בשבתא לא חזי לארביסר דלא בד"ו פסח ולאו מילתא היא שהרי על פי הראייה היו מקדשין: **ור"ע אומר כסידרו ערב הפסח** גרסינן ותו לא: **בשלמא לאביי ניחא.** דמדקאמר רבי ישמעאל חל להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת על כרחך כסידרו ערב הפסח דקאמר ר"ע בע"פ שחל להיות בע"ש קאמר: **אלא לרבא.** דקאמר רבי ישמעאל למיכמר ביאורא חיש וכסידרו בחול בעלמא קאמר הא קתני הכא כחל להיות בשני בשבת: **אלא אימא בשני בשבת.** שאינו ערב הפסח דהייו בשמונה ומחצה דמייתינן למיכמר ביאורא: **כסדר כל השנה.** היינו בשמונה ומחצה דמייתי' למיכמר ביאורא: **כל השנים.** שערב הפסח חל בחול דשחטיהו בשבע ומתלה ור"ע אמר כסידרו ערב הפסח שחל להיות בערב שבת: **מנין שלא יהא דבר.** נקטר במערכה משנערכה שחרית קודם לתמיד של שחר ת"ל ועדך עליה במר ובער עליה הכהן כתיב דהוא סידור מערכה: **מאי תלמודא.** דהאי העולה אתמיד של שחר קאי: **העולה עולה ראשונה.** מדלא כתיב ועדך עליה עולה אלא העולה הכי קאמר ועדך עליה מיד העולה המשובה המוטלה מתלה לכל העולות והייו עולת תמיד דפרשת קרבנות [11](כפ' פינחס) דקרבן תמיד כתיב בריאשא: **והקטיר עליו.** אתמיד קאי דסיפיה דקרא הוא וה"ק והקטיר על העולה הזאת כלומר אתמיד אלבי השלמים: **ואימא שלמים הוא דלא קרבי.** אחר תמיד של בין הערבים: **השלמים.** לשון הסלק: **תמיד.** של בין הערבים קודם לפסח: **לקטורים.** של בין הערבים וכולהו יליף טעמא[12]: **לנרות.** להדלקת נרות:

יאומר

רבינו חננאל

(נאקשינן) אי לא חיישי נעביד ליה להמיד בשש ומחצה כי דיניה והפסח אחריו. ושני, ר"ע סבר מוספין קודמין לבזיכין. הלכך עביד להו למוספין בשש ולבזיכין בשבע ולתמיד בשבע ומחצה וקרב בשמונה ומחצה והפסח אחריו. ודחה רבא בר עולא להא דאביי ולהא דרבה ואמר בשבת דעלמא פליגי ופריש הוא הכי כסדרו בחול דעלמא בשמונה שעות ומחצה כך סדרו בשבת דעלמא בשמונה שעות ומחצה. ר"ע אומר כסדרו ערב הפסח בשבע ומחצה כך סידורו בשבת דעלמא אבל בערב הפסח שניהם שוין שהיו בשבע ומחצה בין בחול בין בשבת. ובשבת דעלמא בלבד פליגי, ר' ישמעאל סבר גזרינן בשבת להתעשות התמיד בח' שעות ומחצה ולא מקדמינן ליה גזרה שלא יבוא להקדימו בחול וישאר הנדרים והנדבות. ור"ע סבר לא מגזרינן שבת אטו חול, הכל יודעין שהשבת אין שם נדרים ונדבות. ומקשינן אי הכי אי לא גזר ר"ע ניקדמיה בשש ומחצה כי דיניה. ופרקינן אית ליה מוספין קודמין לבזיכין. ונמצא לטעמיה דאביי ר' ישמעאל כמתני' ולטעמיה דרבא ר' עקיבא כמתני'. מיתיבי חל ערב פסח להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר כסדרו בערב הפסח, מאי לאו ר' ישמעאל היא דסבר בין בחול בין בשבת בשבע ומחצה דהא בהדיא קתני לה חל ערב פסחים להיות בשבת כחל להיות בשני בשבת כתנא דמתני' קשיא לרבא. ומשני רבא ואמר מתניתא הכי קתני חל להיות ערב פסחים בשבת דינן כשני בשבת כמו חול דעלמא מה שני בשבת שהוא חול דעלמא התמיד בשמונה ומחצה אף ערבי פסחים שחל להיות בשבת התמיד נשחט בשמונה ומחצה דלא כמתני'. ר"ע אומר כסדרו ערב הפסח מה כל ערב הפסח התמיד בשבע ומחצה כך בשבת בערב הפסח כו' ומחצה כתנא דמתני'. ודיקינן מינה מדקתני בשני בשבת דשביק ליה לאחר בשבת, וקתני בשני בשבת מכלל דלא אפשר שיחול ערב הפסח באחר בשבת דאם כן חייל פסח בשני בשבת. מכאן תשובה לאומרים כי

מסורת הש"ס

ו) כ"ק קיח. תמיד כח: מנחות מט., כ) יומא לג: לד. כתובות קו: [כ"מ נה. זבחים קנ:]. ג) [עי' כתוס' כ"מ נה. יעי' כרש"י מחיות קו: ד"ה העולה]. ד) [לקמן נט.].

מוסף רש"י

שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר. שלא יהא דבר ניתן על מערכה גדולה קודם למנחת התמיד (יומא לג.). העולה עולה ראשונה. העולה משמע העולה הכא דלשונה לכל הקרבנות (מנחות מט.) דאי לאחרוי בעלמא אתא שיקטירו עליה עולה ושלמים נכתוב וערך עליה (יומא לד.) אי: ה' יתירה דרים (ב"מ נה.) אי: העולה משמע העולה המוטלה דלאמרן בסדרי קרבנות יהיו עולת הנקב, שנאמר ותמנה לבם זה חטאת מי: והי"ל יתירא קא דרים (כתובות קו [כעי"ז זבחים קנ.]).

רבינו חננאל (המשך)

ביסי החכמים חל פסח בבד"ו וכי אחרי תמימת התלמוד תקנו לא בבד"ו כל השנים בערב הפסח בד' ומחצה דברי ר' ישמעאל, ר"ע אומר כסידורו ערב הפסח שחל להיות ערב שבת. ת"ר מנין שלא יהא דבר קודם לתמיד של שחר כו' פשוטה היא. ת"ר תמיד קודם לפסח שהתמיד נאמר בו בין הערבים והפסח נאמר בו בין הערבים, דכתיב ושחטו אותו כל קהל עדת ישראל בין הערבים, ונאמר בו בערב שנאמר שם תוכח את הפסח בערב, וקטורת לא נאמר בה אלא בין הערבים שנא' בין הערבים יקטירנה. הנרות נאמר בהן בין הערבים דכתיב והבעלות אהרן את הנרות בין הערבים, וכתיב בהן מערב שנאמר יערוך אותו אהרן ובניו מערב עד בקר.

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com